ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 15ης Ιουνίου 1993 *

Στην υπόθεση C-225/91,

Matra SA, εταιρία γαλλικού δικαίου, εδρεύουσα στο Παρίσι, εκπροσωπούμενη από τον Mario Siragusa, δικηγόρο Ρώμης, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Arendt και Medernach, 8-10, rue Mathias Hardt,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τους Antonio Abate, κύριο νομικό σύμβουλο, και Michel Nolin, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Nicola Annecchino, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

υποστηριζομένης από

την **Πορτογαλική Δημοκρατία,** εκπροσωπούμενη από τους Rui Chancerelle de Machete, δικηγόρο Λισσαβώνας, και Luis Inês Fernandes, διευθυντή των νομικών υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του Υπουργείου Εξωτερικών, επικουρούμενους από τον Pedro Manuel Pena Chancerelle de Machete, δικηγόρο Λισσαβώνας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Πορτογαλίας, 33, allée Scheffer,

τη **Ford of Europe Inc.,** εταιρία δικαίου της Πολιτείας του Delaware (Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής), με θυγατρική εταιρία στο Brentwood (Ηνωμένο Βασίλειο), και τη **Ford-Werke AG,** εταιρία γερμανικού δικαίου με έδρα την Κολωνία

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

(Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), εκπροσωπούμενη από τον Wolfgang Schneider, δικηγόρο Φρανκφούρτης (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), με αντίκλητους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Dupong και Konsbruck, 14a, rue des Bains,

και

τη **Volkswagen AG,** εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα το Wolfsburg (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), εκπροσωπούμενη από τον Rainer Bechtold, δικηγόρο Στουτγάρδης (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Loesch και Wolter, 8, rue Zithe,

παρεμβαίνουσες,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της κοινοποιηθείσας στις 16 Ιουλίου 1991 στις πορτογαλικές αρχές και στις 30 Ιουλίου 1991 στη Matra SA αποφάσεως της Επιτροπής περί μη διατυπώσεως αντιρρήσεων αναφορικά με σχέδιο ενισχύσεως της Πορτογαλικής Δημοκρατίας υπέρ επιχειρήσεως ιδρυθείσας από κοινού από τη Ford of Europe Inc. και τη Volkswagen AG για τη δημιουργία μονάδας κατασκευής αυτοκινήτων οχημάτων ενιαίου αμαξώματος στο Setúbal (Πορτογαλία),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, M. Zuleeg και J. L. Murray, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida, F. Grévisse, M. Díez de Velasco και P. J. G. Kapteyn, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: W. Van Gerven
γραμματέας: J.-G. Giraud

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 3ης Φεβρουαρίου 1993,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Απριλίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 6 Σεπτεμβρίου 1991, η Matra SA (στο εξής: Matra) ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, την ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής, που της κοινοποιήθηκε στις 30 Ιουλίου 1991, περί μη διατυπώσεως αντιρρήσεων αναφορικά με σχέδιο ενισχύσεως της Πορτογαλικής Δημοκρατίας υπέρ επιχειρήσεως ιδρυθείσας από κοινού από τη Ford of Europe Inc. (στο εξής: Ford) και τη Volkswagen AG (στο εξής: VW) για τη δημιουργία μονάδας κατασκευής αυτοκινήτων οχημάτων ενιαίου αμαξώματος στο Setúbal (Πορτογαλία).

2 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, στις 26 Μαρτίου 1991, η Πορτογαλική Δημοκρατία κοινοποίησε, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης και το κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις προς την αυτοκινητοβιομηχανία (ΕΕ 1989, C 123, σ. 3), στην Επιτροπή σχέδιο ενισχύσεως της δημιουργηθείσας κατ' ίσα μέρη από τη Ford και τη VW επιχειρήσεως Newco, για την εγκατάσταση εργοστασίου αυτοκινήτων οχημάτων ενιαίου αμαξώματος στο Setúbal, για την περίοδο 1991-1995.

3 Το ποσό της κοινοποιηθείσας ενισχύσεως ανέρχεται σε 97,44 δισεκατομμύρια πορτογαλικών εσκούδων (ESC) για συνολικό κόστος επενδύσεων 454 δισεκατομμυρίων, από τα οποία τα 297 δισεκατομμύρια παρέχουν δικαίωμα προς ενίσχυση. Η ενίσχυση αποτελείται από μια περιφερειακή επιχορήγηση 89,1 δισεκατομμυρίων, καταβαλλόμενη στα πλαίσια του «Sistema de Incentivos de Base Regional» (στο εξής: SIBR), που αποτελεί πορτογαλικό σύστημα περιφερειακών ενισχύσεων εγκριθέν από την Επιτροπή το 1988, και από φορολογική απαλλαγή 8,34 δισεκατομμυρίων ESC, χορηγηθησομένων από το 1997. Προβλέπεται, εξάλλου, ένα πρόγραμμα εκπαιδεύσεως των υπαλλήλων το οποίο θα οργανωθεί από κοινού από την Πορτογαλική Κυβέρνηση και τη Newco, και του οποίου το κόστος, ανερχόμενο στο ποσό των 36 δισεκατομμυρίων ESC, θα αναληφθεί κατά 90 % από την Πορτογαλική Κυβέρνηση, καθώς και ορισμένες επενδύσεις υποδομής στους τομείς της οδοποιίας, του εφοδιασμού σε νερό και ηλεκτρικό ρεύμα και της επεξεργασίας των απορριμμάτων.

4 Κατόπιν καταγγελίας υποβληθείσας από τη Matra, στις 26 Ιουνίου 1991, λόγω παραβάσεως των άρθρων 92 επ. της Συνθήκης από την Πορτογαλική Δημοκρατία και του άρθρου 85 της Συνθήκης από τη Ford και τη VW, έλαβε χώρα συνάντηση μεταξύ της Επιτροπής και της Matra, κατά τη διάρκεια της οποίας η καταγγέλλουσα ανέπτυξε τις παρατηρήσεις της και η Επιτροπή εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους δεν είχε κινηθεί η διαδικασία των άρθρων 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

5 Στις 16 Ιουλίου 1991, η Επιτροπή πληροφόρησε την Πορτογαλική Κυβέρνηση ότι δεν είχε αντιρρήσεις επί του κοινοποιηθέντος σχεδίου ενισχύσεως.

6 Στις 30 Ιουλίου 1991, η Επιτροπή κοινοποίησε στη Matra, για ενημέρωσή της, την απόφαση της 16ης Ιουλίου 1991.

7 Με διάταξη της 4ης Δεκεμβρίου 1991, C-225/91 R, Matra κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-5823), ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου απέρριψε αίτηση της Matra περί αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως κατά της οποίας στρέφεται η υπό κρίση προσφυγή ακυρώσεως.

8 Με διάταξη της 8ης Απριλίου 1992, επετράπη στην Πορτογαλική Δημοκρατία, καθώς και στις εταιρίες Ford of Europe Inc., Ford Werke AG και Volkswagen AG να παρέμβουν στην υπόθεση προς υποστήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής.

9 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι λόγοι και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί του παραδεκτού

10 Οι παρεμβαίνουσες Ford-Werke AG και η Πορτογαλική Δημοκρατία αμφισβητούν το παραδεκτό της προσφυγής ισχυριζόμενες ότι η Matra δεν μπορεί να διατείνεται ότι η ληφθείσα απόφαση την αφορά άμεσα και ατομικά. Αντιθέτως, η Επιτροπή υποστηρίζει μεν ότι η Matra δεν είναι αποδέκτης της αποφάσεως, δεν αμφισβητεί όμως ότι η απόφαση αφορά την προσφεύγουσα άμεσα και ατομικά.

11 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι, κατά το άρθρο 37, τρίτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΟΚ του Δικαστηρίου, η παρέμβαση έχει ως αντικείμενο την υποστήριξη των αιτημάτων του ενός των διαδίκων της διαφοράς. Επί πλέον, κατά το άρθρο 93, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο παρεμβαίνων αποδέχεται τη δίκη στο στάδιο που αυτή βρίσκεται κατά τον χρόνο της παρεμβάσεώς του.

12 Επομένως οι μεν παρεμβαίνουσες δεν δικαιούνται να προτείνουν την ένσταση απαραδέκτου, το δε Δικαστήριο δεν υποχρεούται να εξετάσει τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς τους (βλ. απόφαση της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125).

13 Ωστόσο, εφόσον πρόκειται περί απαραδέκτου δημοσίας τάξεως, πρέπει να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως το παραδεκτό της προσφυγής, βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας (βλ., κυρίως, απόφαση της 11ης Ιουλίου 1990, C-305/86 και C-160/87, Neotype κατά Επιτροπής, και προπαρατεθείσα απόφαση CIRFS κατά Επιτροπής).

14 Πρέπει, συναφώς, να υπομνησθεί ότι από πάγια νομολογία προκύπτει ότι πρόσωπα άλλα από τους αποδέκτες μιας αποφάσεως δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι η απόφαση αυτή τα αφορά κατά την έννοια του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, παρά μόνον αν τα θίγει λόγω ορισμένων ξεχωριστών ιδιοτήτων ή μιας πραγματικής καταστάσεως που τα χαρακτηρίζει σε σχέση με κάθε άλλο πρόσωπο και έτσι τα εξατομικεύει κατά τρόπο ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη (απόφαση της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 937).

15 Για να καθοριστεί εάν πληρούνται, εν προκειμένω, οι προϋποθέσεις αυτές, πρέπει να υπομνηστεί το αντικείμενο των διαδικασιών που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 αντιστοίχως του άρθρου 93 της Συνθήκης.

16 Όπως έχει ήδη κρίνει το Δικαστήριο (βλ., ως πλέον πρόσφατη, απόφαση της 19ης Μαΐου 1993, C-198/91, Cook, Συλλογή 1993, σ. I-2487), πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, της θεσπιζομένης από το άρθρο 93, παράγραφος 2, της

Συνθήκης προκαταρκτικής φάσεως εξετάσεως των ενισχύσεων, η οποία μοναδικό σκοπό έχει να επιτρέψει στην Επιτροπή να μορφώσει μια πρώτη γνώμη ως προς το συμβιβαστό, εν όλω ή εν μέρει, της επίμαχης ενισχύσεως, και, αφετέρου, της φάσεως εξετάσεως του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Μόνο στο πλαίσιο αυτής της φάσεως εξετάσεως, που σκοπό έχει να επιτρέψει στην Επιτροπή να έχει πλήρη πληροφόρηση επί του συνόλου των δεδομένων της υποθέσεως, προβλέπει η Συνθήκη την υποχρέωση της Επιτροπής να τάσσει προθεσμία στους ενδιαφερομένους για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

17 Στην περίπτωση που η Επιτροπή, χωρίς να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, διαπιστώνει, βάσει της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, ότι μία ενίσχυση συνάδει προς την κοινή αγορά, οι τυγχάνοντες των διαδικαστικών αυτών εγγυήσεων δεν μπορούν να εξασφαλίσουν την τήρησή τους παρά μόνον εάν έχουν τη δυνατότητα να προσβάλουν ενώπιον του Δικαστηρίου την απόφαση αυτή της Επιτροπής.

18 Ως ενδιαφερόμενοι, κατά την έννοια του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, προσδιορίστηκαν από το Δικαστήριο τα πρόσωπα, οι επιχειρήσεις ή οι ενώσεις των οποίων τα συμφέροντα θίγονται, ενδεχομένως, από τη χορήγηση της ενισχύσεως, ιδίως δε οι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και οι επαγγελματικές οργανώσεις (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 1984, 323/82, Intermills κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 3809, σκέψη 16, και προπαρατεθείσα απόφαση Cook, σκέψη 24).

19 Στην υπό κρίση περίπτωση, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι τα συμφέροντα της Matra, υπό την ιδιότητά της ως κυρίου κοινοτικού παραγωγού οχημάτων ενιαίου αμαξώματος και μέλλοντος ανταγωνιστή της επιχειρήσεως Newco, θίγονται από τη χορήγηση της επίδικης ενισχύσεως και ότι συνεπώς έχει την ιδιότητα του ενδιαφερομένου, κατά την έννοια του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

20 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η ασκηθείσα από τη Matra προσφυγή πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

Επί της ουσίας

21 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Matra επικαλείται τρεις λόγους ακυρώσεως αντλούμενους, ο πρώτος από προφανώς εσφαλμένη εκτίμηση της εν λόγω ενισχύσεως, ο δεύτερος από παράβαση των διαδικαστικών κανόνων και ο τρίτος από παραβίαση ορισμένων γενικών αρχών του δικαίου.

Επί του αντλουμένου από προφανή πλάνη εκτιμήσεως λόγου

22 Η Matra προβάλλει, στο πλαίσιο αυτού του λόγου ακυρώσεως, τρεις ισχυρισμούς αντλούμενους από προφανώς εσφαλμένη εκτίμηση της Επιτροπής του κινδύνου δημιουργίας πλεοναζουσών ικανοτήτων παραγωγής καθώς και του περιφερειακού μειονεκτήματος και από προφανώς εσφαλμένο χαρακτηρισμό των ενισχύσεων ως προς την υποδομή και την εκπαίδευση.

23 Για την εξέταση των ισχυρισμών αυτών πρέπει να υπομνηστεί, εκ προοιμίου, ότι, στο πλαίσιο προσφυγής περί ελέγχου της νομιμότητας, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται στον έλεγχο του αν ως προς την προσβαλλόμενη απόφαση συντρέχει κάποιος από τους προβλεπόμενους στο άρθρο 173 της Συνθήκης λόγους που επισύρουν τον παράνομο χαρακτήρα της πράξεως, χωρίς να μπορεί να υποκαταστήσει με τη δική του ουσιαστική εκτίμηση, ιδίως στον οικονομικό τομέα, την εκτίμηση του εκδόσαντος την απόφαση.

24 Πρέπει να προστεθεί ότι αποτελεί πάγια νομολογία ότι, για την εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, η Επιτροπή έχει διακριτική εξουσία, η άσκηση της οποίας συνεπάγεται εκτιμήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως που πρέπει να γίνονται μέσα σε κοινοτικό πλαίσιο (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 21ης Μαρτίου 1991, C-303/88, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1433, σκέψη 34).

25 Στο πλαίσιο του εν λόγω ελέγχου νομιμότητας το Δικαστήριο οφείλει, επομένως, να περιορίζεται στο να εξετάζει μήπως η Επιτροπή υπερέβη τα σύμφυτα προς την εξουσία της εκτιμήσεως όρια αλλοιώνοντας ή εκτιμώντας προφανώς εσφαλμένως τα πραγματικά περιστατικά ή ενεργώντας κατά κατάχρηση εξουσίας ή διαδικασίας.

26 Όσον αφορά την εκτίμηση του κινδύνου δημιουργίας πλεοναζουσών ικανοτήτων παραγωγής, πρέπει, όπως το επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας (σημεία 13 έως 15 των προτάσεων), να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή προέβη σε ενδελεχή και λεπτομερή εξέταση του ζητήματος αυτού προτού καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν υφίσταται τέτοιος κίνδυνος. Στο πλαίσιο της εξετάσεως αυτής κατέφυγε, ιδίως, σε αναλύσεις αγοράς, διενεργηθείσες από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, οι οποίες προβλέπουν σημαντική διεύρυνση της αγοράς των οχημάτων ενιαίου αμαξώματος μέχρι τα μέσα της δεκαετίας 1990 καθώς και στις προβλέψιμες εξελίξεις όσον αφορά την παραγωγή των διαφόρων οικείων κατασκευαστών, για να εκτιμήσει ότι η επίδικη ενίσχυση δεν επρόκειτο να θίξει ουσιωδώς την αντιστοίχηση της προσφοράς προς τη ζήτηση.

27 Όσον αφορά την εκτίμηση του περιφερειακού μειονεκτήματος, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή προέβη επίσης σε εξέταση και εκτίμηση των διαφόρων παραγόντων που συναποτελούν τα μειονεκτήματα που συνεπάγεται μία επένδυση στην περιφέρεια του Setúbal. Η Επιτροπή αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στο ότι το Setúbal είναι γεωγραφικά απομακρυσμένο από τις κύριες αγορές, καθώς και στη σχετική οικονομική καθυστέρηση της περιφέρειας αυτής, δηλαδή σε παράγοντες που συντελούν στην αύξηση του κόστους της μεταφοράς, της αποθηκεύσεως, του ξένου προς την επιχείρηση προσωπικού και της υποδομής, και διαπίστωσε ότι το εν λόγω μειονέκτημα μόνον εν μέρει αντισταθμίζεται από το χαμηλότερο κόστος του εργατικού δυναμικού και της οικοδομήσεως. Πρέπει να προστεθεί ότι το ύψος της χορηγηθείσας ενισχύσεως υπολείπεται σαφώς των ποσοστών που επιτρέπονται στο πλαίσιο του εγκεκριμένου από την Επιτροπή SIBR.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα επιχειρήματα της Matra που στηρίζονται επί αναλύσεων της εξελίξεως της αγοράς και της αξιολογήσεως του περιφερειακού μειονεκτήματος, τις οποίες διενήργησε η προσφεύγουσα, δεν είναι ικανά να αποδείξουν ότι η Επιτροπή στήριξε την απόφασή της επί προφανώς εσφαλμένης εκτιμήσεως των οικονομικών δεδομένων.

29 Όσον αφορά τις επενδύσεις υποδομής και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή διαπίστωσε, στην επίδικη απόφαση, ότι οι εν λόγω υποδομές και εκπαίδευση δεν επρόκειτο να ωφελήσουν αποκλειστικά την κοινή επιχείρηση, πράγμα που την οδήγησε στο συμπέρασμα ότι η χορηγούμενη από την Πορτογαλική Δημοκρατία οικονομική αρωγή δεν έπρεπε να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση.

30 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ούτε και σ' αυτή την περίπτωση δεν ήταν σε θέση η Matra να αποδείξει ότι, κατά την εν λόγω ανάλυση και με τον χαρακτηρισμό της οικονομικής αρωγής τον οποίο συνήγαγε, η Επιτροπή εκτίμησε τα οικονομικά δεδομένα κατά τρόπο προφανώς εσφαλμένο.

31 Επομένως, ο πρώτος λόγος, είναι απορριπτέος.

Επί του αντλουμένου από την παράβαση των διαδικαστικών κανόνων λόγου

32 Η Matra υποστηρίζει ότι, δεδομένων των σοβαρών δυσχερειών εκτιμήσεως του συμβιβαστού της επίδικης ενισχύσεως προς την κοινή αγορά, η Επιτροπή είχε υποχρέωση να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης και ότι δεν μπορούσε να λάβει απόφαση χωρίς να αναμείνει τα αποτελέσματα της διαδικασίας που κινήθηκε βάσει του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΟΚ (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), σχετικά με τη συμφωνία μεταξύ Ford και VW. Η Matra προσθέτει ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε επαρκώς τη ληφθείσα απόφαση.

33 Όσον αφορά τον ισχυρισμό περί παραλείψεως κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, πρέπει να υπομνηστεί ότι αποτελεί πάγια νομολογία (βλ., ως πλέον πρόσφατη, την προπαρατεθείσα απόφαση της 19ης Μαΐου 1993, Cook, σκέψη 29) ότι η διαδικασία αυτή προσλαμβάνει αναγκαστικό χαρακτήρα από τη στιγμή που η Επιτροπή αντιμετωπίζει σοβαρές δυσχέρειες προκειμένου να εκτιμήσει αν μία ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Η Επιτροπή δεν μπορεί, επομένως, να αρκεστεί στην προκαταρκτική φάση του άρθρου 93, παράγραφος 3, προκειμένου να λάβει ευνοϊκή απόφαση περί ενισχύσεως παρά μόνον εάν είναι σε θέση να σχηματίσει την πεποίθηση, μετά το πέρας μιας πρώτης εξετάσεως, ότι η ενίσχυση αυτή συμβιβάζεται προς τη Συνθήκη. Αντιθέτως, εάν η πρώτη αυτή εξέταση δημιούργησε στην Επιτροπή πεποίθηση περί του αντιθέτου ή ακόμη δεν επέτρεψε να υπερβληθούν οι δυσχέρειες που ανέκυψαν κατά την εκτίμηση του συμβιβαστού της ενισχύσεως αυτής προς την κοινή αγορά, η Επιτροπή οφείλει να συλλέξει όλες τις αναγκαίες γνώμες και να κινήσει, προς τούτο, τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2.

34 Πρέπει, συνεπώς, να ερευνηθεί εάν, στην προκειμένη περίπτωση, οι εκτιμήσεις επί των οποίων στηρίχθηκε η Επιτροπή παρουσίαζαν δυσχέρειες δυνάμενες να δικαιολογήσουν την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής.

35 Η Matra επικαλείται, ως σοβαρές δυσχέρειες εκτιμήσεως τις οποίες αντιμετώπισε η Επιτροπή, την ευρύτητα του σχεδίου και το υψηλό ποσό της ενισχύσεως, τον κίνδυνο δημιουργίας πλεοναζουσών ικανοτήτων παραγωγής και το ότι κατέστη αναγκαίο να ζητηθεί από την Πορτογαλική Δημοκρατία να επιφέρει τροποποιήσεις στο αρχικό σχέδιο ενισχύσεως.

36 Πρέπει να τονιστεί, συναφώς, ότι η σπουδαιότητα μιας επενδύσεως ή μιας ενισχύσεως δεν μπορεί, από μόνη της, να συνιστά σοβαρή δυσχέρεια, με συνέπεια να υποχρεώνεται η Επιτροπή να κινεί τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, κάθε φορά που η επένδυση ή η ενίσχυση υπερβαίνουν ορισμένα ποσά, τα οποία εξάλλου θα έπρεπε να προσδιοριστούν. Εξάλλου, ο καθοριστικός παράγων δεν είναι τόσο το ύψος της ενισχύσεως όσο οι επιπτώσεις της επί των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Τέλος, πρέπει να τονιστεί ότι η ένταση της ενισχύσεως υπολείπεται ευρέως των εγκεκριμένων από την Επιτροπή στα πλαίσια του SIBR ποσοστών.

37 Όσον αφορά την εκτίμηση του κινδύνου δημιουργίας πλεοναζουσών ικανοτήτων παραγωγής, το Δικαστήριο διαπίστωσε ήδη, στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, ότι η Επιτροπή προέβη σε οικονομική ανάλυση του ζητήματος αυτού στηριζόμενη, ιδίως, σε μελέτη ανεξαρτήτων πραγματογνωμόνων και ότι δεν υπερέβη τα όρια της εξουσίας εκτιμήσεως των οικονομικών δεδομένων την οποία διαθέτει.

38 Όσον αφορά την εξέλιξη της διαδικασίας, η Επιτροπή εκθέτει, ορθώς, ότι η Πορτογαλική Κυβέρνηση περιορίστηκε να επιφέρει στο αρχικώς κοινοποιηθέν σχέδιο διευκρινίσεις και συμπληρώσεις των πληροφοριακών στοιχείων οι οποίες δεν μπορούν να θεωρηθούν ως σημαντικές τροποποιήσεις ανταποκρινόμενες σε επιβληθέντες από την Επιτροπή όρους. Η Matra, συνεπώς, δεν μπόρεσε να αποδείξει ότι, όπως υποστηρίζει, η χρησιμοποίηση των υποδομών από

τρίτους και το άνοιγμα του εκπαιδευτικού προγράμματος και σε άλλες πλην της Newco επιχειρήσεις περιελήφθησαν κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής. Διαπιστώνεται, τέλος, ότι η κατάρτιση, από την Πορτογαλική Δημοκρατία, ετήσιας εκθέσεως εκτιμήσεως αποβλέπει αποκλειστικά στο να μπορεί η Επιτροπή να ελέγχει εάν το κράτος μέλος αυτό τηρεί τους όρους χορηγήσεως των ενισχύσεων και δεν μπορεί επομένως να θεωρηθεί ως απόδειξη της υπάρξεως σοβαρών δυσχερειών εκτιμήσεως.

39 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή ουδόλως παρανόμησε θεωρώντας ότι δεν αντιμετώπιζε σοβαρές δυσχέρειες κατά την εκτίμηση του συμβιβαστού της ενισχύσεως προς την κοινή αγορά και ότι, συνεπώς, δεν όφειλε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

40 Η Matra προσάπτει ακόμη στην Επιτροπή ότι αποφάσισε να μη διατυπώσει αντιρρήσεις ως προς τις επίδικες ενισχύσεις, χωρίς να αναμείνει το αποτέλεσμα της διαδικασίας, η οποία κινήθηκε βάσει του προπαρατεθέντος κανονισμού 17, όσον αφορά τη συμφωνία μεταξύ Ford και VW, και ότι αγνόησε, έτσι, τον σύνδεσμο μεταξύ των άρθρων 85 και 92 της Συνθήκης.

41 Πρέπει συναφώς να υπομνηστεί ότι, ναι μεν η διαδικασία που προβλέπουν τα άρθρα 92 και 93 αφήνει ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως στην Επιτροπή και υπό ορισμένες προϋποθέσεις στο Συμβούλιο για να κρίνουν αν ένα σύστημα κρατικών ενισχύσεων συμβιβάζεται με τις απαιτήσεις της κοινής αγοράς, από τη γενική όμως οικονομία της Συνθήκης προκύπτει ότι η διαδικασία αυτή δεν μπορεί ποτέ να καταλήξει σε αποτέλεσμα αντίθετο προς τις ειδικές διατάξεις της Συνθήκης (απόφαση της 21ης Μαΐου 1980, 73/79, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1980/II, σ. 137, σκέψη 11). Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι οι λεπτομέρειες χορηγήσεως μιας ενισχύσεως που αντιβαίνουν ενδεχομένως σε ειδικές διατάξεις της Συνθήκης, εκτός των άρθρων 92 και 93, είναι δυνατόν να συνδέονται τόσο άρρηκτα με το αντικείμενο της ενισχύσεως ώστε να μην μπορούν να εκτιμηθούν χωριστά (απόφαση της 22ας Μαρτίου 1977, 74/76, Iannelli, Συλλογή 1977, σ. 143).

42 Η υποχρέωση αυτή της Επιτροπής να σέβεται τη συνοχή που υφίσταται μεταξύ των άρθρων 92 και 93 και άλλων διατάξεων της Συνθήκης επιβάλλεται όλως ιδιαιτέρως στην περίπτωση όπου οι άλλες αυτές διατάξεις αποσκοπούν ωσαύτως, όπως εν προκειμένω, στην επικράτηση ενός χωρίς στρεβλώσεις ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.

43 Πράγματι, λαμβάνοντας απόφαση περί του συμβιβαστού ενισχύσεως προς την κοινή αγορά, η Επιτροπή δεν μπορεί να αγνοήσει τον κίνδυνο να θιγεί ο ανταγωνισμός εντός της κοινής αγοράς εκ μέρους ορισμένων επιχειρηματιών.

44 Ωστόσο, και υπό την επιφύλαξη των ανωτέρω, η διαδικασία των άρθρων 85 επ. και αυτή των άρθρων 92 επ. της Συνθήκης αποτελούν ανεξάρτητες διαδικασίες, διεπόμενες από ειδικούς κανόνες.

45 Συνεπώς, κατά τη λήψη αποφάσεως περί του συμβιβαστού κρατικής ενισχύσεως προς την κοινή αγορά, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αναμείνει το αποτέλεσμα παράλληλης διαδικασίας κινηθείσας βάσει του προπαρατεθέντος κανονισμού 17, εφόσον σχημάτισε τη στηριζόμενη επί της οικονομικής αναλύσεως της καταστάσεως και μη πάσχουσα από τυχόν προφανή πλάνη εκτιμήσεως πεποίθηση ότι η κατάσταση του ενισχυομένου δεν είναι τέτοια που να επάγεται παράβαση των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης.

46 Στην προκειμένη, όμως, περίπτωση, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή σεβάστηκε τη συνοχή μεταξύ των δύο αυτών διαδικασιών. Έτσι, στην επίδικη απόφαση, εξέτασε κατά πόσο μπορούσε να θιγεί ο ανταγωνισμός εντός της κοινής αγοράς. Στην ανακοίνωση (91/C 182/07), η οποία έγινε σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 3, του προπαρατεθέντος κανονισμού 17 (ΕΕ 1991, C 182, σ. 8) και δημοσιεύθηκε προ της λήψεως της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή εξάγγειλε την πρόθεσή της να λάβει ευνοϊκή απόφαση σχετικά με τις συμφωνίες μεταξύ Ford και VW βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Τέλος, στο έγγραφο με το οποίο διαβίβασε στη Matra την επίδικη απόφαση, η

Επιτροπή προέβη επίσης στην εκτίμηση ότι η εν λόγω συνεργασία πληρούσε τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να τύχει της προβλεπομένης στο άρθρο 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης εξαιρέσεως.

47 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Matra κακώς προσάπτει στην Επιτροπή ότι έλαβε την επίδικη απόφαση χωρίς να αναμείνει το αποτέλεσμα της διεξαγομένης βάσει του προπαρατεθέντος κανονισμού 17 διαδικασίας.

48 Όσον αφορά, τέλος, τον ισχυρισμό περί ελλιπούς αιτιολογίας της επίδικης αποφάσεως, αρκεί να επισημανθεί ότι η απόφαση να μην κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, η οποία λαμβάνεται σε σύντομες προθεσμίες, πρέπει να περιέχει μόνον τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή φρονεί ότι δεν βρίσκεται ενώπιον σοβαρών δυσχερειών εκτιμήσεως του συμβιβαστού της επίδικης ενισχύσεως προς την κοινή αγορά. Πρέπει να προστεθεί ότι η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως πρέπει να εκτιμηθεί εντός των πλαισίων του SIBR και των κριτηρίων που καθορίζονται από το κοινοτικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα του αυτοκινήτου.

49 Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων, η επίδικη απόφαση πρέπει να θεωρηθεί ως επαρκώς αιτιολογημένη.

50 Συνεπώς, και ο δεύτερος λόγος είναι, ομοίως, απορριπτέος.

Επί του αντλουμένου από την παραβίαση ορισμένων γενικών αρχών του δικαίου λόγου

51 Στο πλαίσιο του λόγου αυτού, η Matra προβάλλει δύο ισχυρισμούς αντλούμενους από την προσβολή των δικαιωμάτων υπερασπίσεως και από το ότι η Επιτροπή αγνόησε την αρχή της χρηστής διοικήσεως.

52 Όσον αφορά τον πρώτο ισχυρισμό, επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι, όπως διευκρίνισε το Δικαστήριο στη σκέψη 16 της παρούσας αποφάσεως, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να δίδει τη δυνατότητα στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους παρά μόνο στο πλαίσιο της φάσεως εξετάσεως του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

53 Η Συνθήκη, εξάλλου, δεν προέβλεψε τέτοια υποχρέωση στην περίπτωση που η Επιτροπή μπορεί νομίμως να περιοριστεί στη διαπίστωση του συμβιβαστού της ενισχύσεως στο πλαίσιο της προκαταρκτικής φάσεως που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

54 Υπό τις συνθήκες αυτές, εφόσον αποδεικνύεται ότι ορθώς η Επιτροπή δεν κίνησε τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, είναι αβάσιμη η επίκληση από τη Matra της προσβολής των δικαιωμάτων υπερασπίσεως.

55 Όσον αφορά τον ισχυρισμό περί παραβιάσεως της αρχής της χρηστής διοικήσεως, η Matra επαναλαμβάνει την αιτίαση περί παραλείψεως κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, οπότε αρκεί να γίνει συναφώς παραπομπή στις σκέψεις 32 επ. της παρούσας αποφάσεως.

56 Υπό τις συνθήκες αυτές, και ο τρίτος λόγος είναι επίσης απορριπτέος.

57 Επειδή κανένας από τους προβληθέντες από τη Matra λόγους δεν κρίθηκε βάσιμος, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

58 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα περιλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.

Due Zuleeg Murray Mancini

Schockweiler Moitinho de Almeida Grévisse Díez de Velasco Kapteyn

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιουνίου 1993.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος

O. Due